

گلشنای وحی و پند

دانشگاه اسلامی بر موسیقی ایران

پژوهش و نگارش: علی شریفی

تقدیم به روح پاک شادروان
داود پیرنیا

فهرست نویسی پیش از انتشار

سرشناسه:	شریفی، علی، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدار:	گل‌های جاویدان: دل‌انگیز طلیعه‌ای بر موسیقی ایران/ پژوهش و نگارش: علی شریفی.
وضعیت ویراست:	مقدمه: شاهین فرهت. ویراست ۲.
مشخصات نشر:	اسناد: گل‌های جاویدان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	۲. مصور، جدول
فروست:	۱. جلد
شابک:	۹-۰۰-۱۸۰۱-۲۲-۹۷۸: دوره، ۳-۳-۹۹۸۰۳-۶۲۲-۹۷۸: ج. ۱ ۴-۴-۹۰۱۰۳-۲-۹۰۱۸-۲: ج. ۲
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	چاپ قبلی: علی شریفی، ۱۳۹۵.
یادداشت:	کتابنامه
یادداشت:	نمایه
موضوع:	گل‌ها (برنامهٔ رادیویی)
موضوع:	Golha (Radio Program)
موضوع:	رادیو -- ایران -- برنامه‌های موسیقی
موضوع:	Radio Program, Musical -- Iran
موضوع:	شعر فارسی -- مجموعه‌ها
موضوع:	Persian Poetry -- Collections
موضوع:	آوازاها و ترانه‌های ایرانی -- مجموعه‌ها
موضوع:	Song, Iranian -- Collections
شناسهٔ افزوده:	فرهت، شاهین، مقدمه‌نویس
رده بندی کنگره:	۱۳۹۸ ۷۸۱/۵۴۴ ML ۶۸/ش ۴۷
رده بندی دیویی:	۷۸۱/۵۴۴
شماره کتابشناسی ملی:	۵۵۲۸۲۹۰

گل‌های جاویدان

دل‌انگیز طلوعه‌ای بر موسیقی ایران

جلد دوم

گل‌ها (۱)

علی شریفی

مقدمه: دکتر شاهین فرهنگ

تحلیل آواز: محدوده نیسی سردرودی

خوشنویسی روی جلد و ساوین: استاد علی سجادی

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: سارا معاهد

چاپ اول: ۱۳۹۵، چاپ دوم: ۱۳۹۸ (اولین چاپ از انتشارات گل‌های جاویدان)

شمارگان: هزار و پانصد جلد

چاپ و صحافی: آسوه

تلفن مرکز پخش: ۰۹۳۷۰۱۹۹۵۰۵

© همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

 @golhayejavidan1

 @golhayejavidan3

 golhayejavidan@yahoo.com

 golhayejavidan1

 golhayejavidan-info

 09370199505

فهرست مطالب:

۱۳.....	دیباجه کتاب به قلم دکتر شاهین فرهت (چاپ اول)
۱۵.....	دیباجه کتاب به قلم دکتر شاهین فرهت (چاپ دوم)
۱۶.....	مقدمه نگارنده (چاپ دوم)

فصل اول؛ مقالات و مصاحبه‌ها

۲۳.....	برنامه گلها به قلم زنده‌یاد داود پیرنیا
۳۰.....	برنامه گلهای رادیو ایران به قلم استاد روح‌الله خالقی
۳۴.....	برنامه گلها به قلم دکتر ضیاءالدین سجادی
۳۸.....	برنامه گلها به قلم برین فراخ
۴۱.....	استعفای مرحوم پیرنیا در نشست گلها پس از وی
۴۳.....	مصاحبه نگارنده با استاد اکبر گایگانی
۴۷.....	مصاحبه نگارنده با بیژن پیرنیا
۵۴.....	مصاحبه روزنامه شرق با داریوش پیرنیا
۶۸.....	مزامیر داود به قلم دکتر احمد موسوی کاظمی

فصل دوم؛ تحلیل آوازهای برنامه گلهای جاویدان

۹۳.....	گلهای جاویدان ۱
۹۸.....	گلهای جاویدان ۷۸
۱۰۰.....	گلهای جاویدان ۸۵
۱۰۳.....	گلهای جاویدان ۹۱
۱۰۷.....	گلهای جاویدان ۹۲
۱۱۱.....	گلهای جاویدان ۹۳
۱۱۵.....	گلهای جاویدان ۹۶
۱۱۹.....	گلهای جاویدان ۹۸

۱۲۲.....	گل‌های جاویدان ۱۰۴.....
۱۲۵.....	گل‌های جاویدان ۱۱۰.....
۱۲۹.....	گل‌های جاویدان ۱۱۷.....
۱۳۳.....	گل‌های جاویدان ۱۱۸.....
۱۳۶.....	گل‌های جاویدان ۱۱۸ (نسخه مکرر).....
۱۳۹.....	گل‌های جاویدان ۱۱۹.....
۱۴۳.....	گل‌های جاویدان ۱۲۴.....
۱۴۷.....	گل‌های جاویدان ۱۲۵.....
۱۵۱.....	گل‌های جاویدان ۱۲۷.....
۱۵۵.....	گل‌های جاویدان ۱۲۸.....
۱۵۹.....	گل‌های جاویدان ۱۲۹.....
۱۶۳.....	گل‌های جاویدان ۱۳۰.....
۱۶۷.....	گل‌های جاویدان ۱۳۱.....
۱۷۱.....	گل‌های جاویدان ۱۳۲.....
۱۷۵.....	گل‌های جاویدان ۱۳۳.....
۱۷۸.....	گل‌های جاویدان ۱۳۶.....
۱۸۲.....	گل‌های جاویدان ۱۳۷.....
۱۸۷.....	گل‌های جاویدان ۱۳۸.....
۱۹۲.....	گل‌های جاویدان ۱۳۹.....
۱۹۶.....	گل‌های جاویدان ۱۴۰.....
۲۰۰.....	گل‌های جاویدان ۱۴۱.....
۲۰۴.....	گل‌های جاویدان ۱۴۲.....
۲۰۸.....	گل‌های جاویدان ۱۴۳.....
۲۱۲.....	گل‌های جاویدان ۱۴۵.....
۲۱۷.....	گل‌های جاویدان ۱۴۶.....

گل‌های جاویدان ۱۴۷	۲۳۱
گل‌های جاویدان ۱۴۸	۲۲۵
گل‌های جاویدان ۱۴۹	۲۳۰
گل‌های جاویدان ۱۵۰	۲۳۵
گل‌های جاویدان ۱۵۱	۲۴۱
گل‌های جاویدان ۱۵۲	۲۴۵
گل‌های جاویدان ۱۵۴	۲۴۹
گل‌های جاویدان ۱۵۵	۲۵۳
گل‌های جاویدان ۱۵۶	۲۵۸
گل‌های جاویدان ۱۵۷	۲۶۲
گل‌های جاویدان یک (رو-بحث ب 'شعاری از وحشی بافقی)	۲۶۶
گل‌های جاویدان دو (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از حافظ)	۲۶۹
گل‌های جاویدان سه (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از وحشی بافقی)	۲۷۲
گل‌های جاویدان چهار (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از حافظ)	۲۷۷
گل‌های جاویدان پنج (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از سعدی)	۲۸۱
گل‌های جاویدان شش (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از سعدی)	۲۸۵
گل‌های جاویدان هفت (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از ذرغوی بسطامی)	۲۸۹
گل‌های جاویدان هشت (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از شاه نعمت‌الله)	۲۹۲
گل‌های جاویدان نه (ادیب خوانساری با 'شعاری از مولانا)	۲۹۶
گل‌های جاویدان ده (ادیب خوانساری با 'شعاری از نشاط اصفهانی و حافظ)	۲۹۸
گل‌های جاویدان یازده (اکبر گلپایگانی با 'شعاری از حبیب خراسانی)	۳۰۲
گل‌های جاویدان دوازده (غلامحسین بنان با 'شعاری از سعدی)	۳۰۵
گل‌های جاویدان سیزده (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از مولانا)	۳۰۸
گل‌های جاویدان چهارده (عبدالعلی وزیری با 'شعاری از هاتف اصفهانی)	۳۱۱
گل‌های جاویدان پانزده (ادیب خوانساری با 'شعاری از سعدی و مولانا)	۳۱۶

۳۲۰.....	گل‌های جاویدان شانزده (عبدالعلی وزیری با اشعاری از مولانا)
۳۲۳.....	گل‌های جاویدان هفده (غلامحسین بنان با اشعاری از عطار)
۳۲۵.....	گل‌های جاویدان هجده (غلامحسین بنان با اشعاری از خاقانی)
۳۲۷.....	گل‌های جاویدان نوزده (غلامحسین بنان با اشعاری از عطار)
۳۳۱.....	گل‌های جاویدان بیست (غلامحسین بنان با اشعاری از سعدی)
۳۳۳.....	گل‌های جاویدان بیست و یک (غلامحسین بنان با اشعاری از مولانا)

فصل سوم؛ زندگی‌نامه مندرندان، ادیبان و گویندگان گل‌های جاویدان خوانندگان

۳۳۹.....	اسماعیل ادیب خوانساری
۳۴۱.....	جلال تاج‌اصفهانی
۳۴۲.....	غلامحسین بنان
۳۴۴.....	حسین قوامی
۳۴۶.....	عبدالعلی وزیری
۳۴۷.....	اکبر گلپایگانی
۳۵۰.....	عبدالوهاب شهیدی
۳۵۱.....	سیدجواد ذبیحی
۳۵۲.....	امیرعلی امیرحیاتی
۳۵۳.....	عزت روحبخش
۳۵۳.....	اشرف‌الستادات مرتضایی
۳۵۵.....	خاطره پروانه
	نوازندگان سه‌تار
۳۵۶.....	احمد عبادی
	نوازندگان تار
۳۵۸.....	لطف‌الله مجد

۳۶۰.....	جلیل شهناز
۳۶۱.....	فرهنگ شریف
۳۶۳.....	ابراهیم سرخوش
	نوازندگان پیانو
۳۶۴.....	مرتضی محجوبی
۳۶۸.....	جواد معروفی
۳۷۰.....	فروغ الزمان امیرنظامی
	نوازندگان ویولن
۳۷۱.....	ابوالحسن صبا
۳۷۳.....	حسین یاحقی
۳۷۵.....	علی تجویدی
۳۷۷.....	مهدی خالدي
۳۷۸.....	حبیب‌الله بدیعی
۳۸۰.....	پرویز یاحقی
	نوازندگان سنتور
۳۸۳.....	رضا ورزنده
۳۸۵.....	مجید نجاحی
۳۸۶.....	اصغر خالدي
۳۸۷.....	جهانگیر شنجرفی
	نوازندگان نی و قره‌نی
۳۸۸.....	حسن کسایی
۳۹۱.....	سلیم فرزانه
۳۹۱.....	محمد شیرخدايي
	نوازندگان تنبک
۳۹۳.....	حسین تهرانی

- ۳۹۴.....جهانگیر ملک
- ۳۹۵.....امیرناصر افتتاح
- ۳۹۶.....بهرام شمس

ادیبان (نویسندگان)

- ۳۹۷.....داود پیرنیا
- ۳۹۸.....علی دشتی
- ۳۹۹.....دکتر لعلعلی سورتگر
- ۴۰۰.....رهی معیری
- ۴۰۲.....دکتر سیدضیاءال بن سبّاحی

گویندگان

- ۴۰۴.....اسدالله پیمان
- ۴۰۴.....تقی روحانی
- ۴۰۴.....بهرام سلطانی
- ۴۰۵.....اکبر مشکین
- ۴۰۵.....مانی (محمد خواجه‌وی‌ها)
- ۴۰۵.....محمد سلطانی
- ۴۰۶.....نورالدین ثابت ایمانی
- ۴۰۶.....مهدی علی محمدی
- ۴۰۶.....کوکب پرنیان
- ۴۰۷.....فرنگیس اردلان
- ۴۰۷.....روشنک
- ۴۰۸.....ایراندخت پرتوی
- ۴۰۸.....آذر پژوهش

ضمیمه کتاب

- قسمتی از متن گلهای رنگارنگ ۲۸۱ به خط مرحوم پیرنیا ۴۱۱
- متن چند برنامه گلهای به خط مرحوم پیرنیا ۴۱۵
- نامه مرحوم داود پیرنیا به بیژن پیرنیا ۴۱۸
- غزل‌های آواز ۴ برنامه گلهای جاویدان به خط استاد علی سجادی ۴۲۰
- عکس‌هایی از مراسم تشییع پیکر و مراسم ختم شادروان داود پیرنیا ۴۲۲
- نمونه مقاله گلهای جاویدان مجله رادیو ۴۲۵
- کتاب گلهای - ویدان در دست برخی از هنرمندان ۴۲۷
- کتاب گلهای - ویدان در نشریات ۴۳۲
- معرفی کتاب گلهای - ویدان در برنامه مجله موسیقی رادیو فرهنگ ۴۳۴
- خبر تأسیس انتشارات گلهای - ویدان در نشریات ۴۳۵
- نظر دکتر شاهین فرهنگ در خصوص کتاب گلهای جاویدان ۴۳۶

فهرست

- فهرست منابع و مراجع ۴۳۷

نمایه‌ها

- نمایه هنرمندان موسیقی ۴۳۹
- نمایه دستگاه‌ها و گوشه‌های موسیقی ایرانی ۴۴۵
- نمایه سازها ۴۴۹
- نمایه شاعران و ادیبان ۴۵۱

دیباجة کتاب به قلم دکتر شاهین فرهنگ (چاپ اول)

در میان پدیده‌های موسیقی ایرانی که مبتنی بر موسیقی ردیف دستگاهی و موسیقی محلی و تصنیف‌های مختلف می‌باشد، برنامه‌های گلها را می‌توان جامع‌ترین و از بهترین نمونه‌ها دانست. دلیل آن را هم می‌توان نظم از یک سو و مدیریت صحیح از طرف دیگر مقارن با زمانی مناسب که اکثر نوازندگان و خوانندگان بزرگ ایران هم، در قید حیات بودند، دانست. مدت زمانی - حدود ۲۰ سال - این برنامه‌ها دوام یافت که از سال ۱۳۳۴ آغاز شد. این برنامه‌ها که شعر فارسی در آن‌ها جایگاه ویژه‌ای داشت به ویژه علاقه بنیان‌گذار آن یعنی مرحوم دودرینیا به ادبیات فارسی را نشان می‌دهد. برنامه‌های گلها بنا به چگونگی شعر و موسیقی عنوان‌ها، مختلفی داشت. اول برنامه گل‌های جاویدان که تکیه بر معرفی شعرای مهم بود و سپس برنامه گل‌های رنگارنگ که در آن آواز، تصنیف و سلو نوازی هر کدام جایگاه ویژه‌ای داشتند. برگ سبز که در آن بهترین سلو نوازی، آواز و اشعار پرمعنا و عرفانی تنظیم شد. برنامه‌های یک شاخه گل و گل‌های صحرایی به منظور معرفی نغمه‌های محلی و ترانه‌های روستایی تهیه شده بود که یکی آن موسیقی محلی ایران به صورت محدود معرفی می‌شد. شادروان پیرنیا از سال ۱۳۳۱ تا ۱۳۴۱ این برنامه‌ها را سرپرستی کرد و پس از کناره‌گیری وی، حدود ده سال گل‌های رنگارنگ، برگ سبز و یک شاخه گل ادامه یافت که رفته رفته ارزش موسیقایی آن‌ها کم‌رنگ‌تر شد. به نظر می‌رسد که مرحوم پیرنیا خیلی زود از برنامه‌های گل‌های جاویدان و گل‌های صحرایی دلسرد شد و تمام سعی خود را بر روی سایر برنامه‌های گلها به خصوص گل‌های رنگارنگ و برگ سبز معطوف کرد. تقریباً همه برنامه‌های گل‌های رنگارنگ، برگ سبز و یک شاخه گل موجود است، لیکن تعداد برنامه‌های گل‌های جاویدان معما است و دیگر این که همه برنامه‌ها هم موجود نیست. حتی در سال‌های ۱۳۳۵ و ۱۳۳۶ که بنده خیلی خردسال بودم به یاد دارم که اکثر چهارشنبه‌ها مرحوم پیرنیا به منزل ما می‌آمدند و با پدرم که یار و هم‌شاگردی قدیمی مدرسه آلیانس بودند، به گفتگو و تبادل نظر بر روی برنامه‌های گلها می‌پرداختند. راجع به گل‌های جاویدان کمتر صحبت می‌شد و بیشتر تکیه روی برنامه‌های دیگر گلها بود به خصوص گل‌های رنگارنگ و برگ سبز.

به هر حال تعداد گلهای جاویدان چه از جهت شماره‌بندی و چه از جهت وجود آنها به درستی معلوم نیست. گفتارهای این برنامه‌ها به غیر از چند مورد، جنبه علمی، پژوهشی و تاریخی آن ضعیف است و تحقیق بر روی گلهای جاویدان تا آنجا که یاد دارم اولین بار به همت آقای علی شریفی به عمل آمده است. تحقیق درباره اینکه واقعاً چند برنامه از مجموعه گلهای جاویدان باقی است کار آسانی نبوده است و تحقیق این دوست عزیز بسیار بجا و به موقع انجام گرفته است، به خصوص که چندین برنامه بدون شماره در این سری گلهای وجود دارد که هیچ‌یک با برنامه‌های دیگر قابل اشتباه است. این تحقیق با علاقه کامل انجام شده و به همین دلیل قابل اعتماد است. به دوست عزیز آقای علی شریفی جهت مطالعه بر روی برنامه‌های گلهای جاویدان و گردآوری کتاب حاضر تبریک می‌گویم و آرزو دارم که مطالعات ایشان روی سایر برنامه‌های گلهای جاویدان، به زودی آغاز شود و به انجام برسد.

دکتر شاهین فرهت

دی‌ماه ۱۳۹۴